

Mottagare: Klimat- och
näringslivsdepartementet

Begäran om yttrande över remiss av Statens energimyndighets hemställan angående förordning om statligt stöd för en mer effektiv energianvändning i företag, yttrande senast 2026-04-07

Er beteckning: KN2025/02420

Sammanfattning

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Den energiintensiva industrin har en central roll i klimatomställningen och länets konkurrenskraft, men omställningen kräver långsiktiga och stabila spelregler på både nationell och EU-nivå. Idag är Jönköpings läns näringsliv industritungt med företag främst inom tillverkningsindustrin och underleverantörer. Länets näringsliv präglas även av skogsbruk samt mjölk- och köttproduktion. Jönköpings län är även centrum för många logistikföretag.

Länsstyrelsen i Jönköpings län är positivt inställd till förslaget om förordning som innebär möjlighet för företag att söka ekonomiskt stöd för projekteringar och investeringar i åtgärder för mer effektiv och flexibel energianvändning. Det finns ett stort behov att stärka elsystemets förmågor och minska sårbarheten i energiförsörjningen i elområde 3 och 4. Övergång till fossilfri energi tillsammans med energieffektivisering är avgörande för Jönköpings läns industris strävan mot målen i länets klimat- och energistrategi. Länsstyrelsen i Jönköpings län bedömer att detta lättare kan komma till stånd med föreslagen förordning.

Länsstyrelsen delar Energimyndighetens bedömning att en utveckling av Kraftlyftet skulle bidra till en mer effektiv energianvändning hos företag och kompletterar Kraftlyftets nuvarande fokus på *produktionssidan* genom att öppna upp för investeringar på *användarsidan*.

Som ett exempel har länsstyrelsen genom vår tillsyn och prövning kännedom om ett 20-tal företag som har en energianvändning av el över 2,8 GWh och 30-tal företag över 2,8 GWh sett till total energianvändning. Således bedömer länsstyrelsen att stödet skulle bidra till Jönköpings läns klimat- och energistrategi med en effektivare energianvändning.

Länsstyrelsen spider gärna kunskap om Kraftlyftet till företag, likt vår främjanderoll i hantering av Klimatklivet och Elektrifieringspiloter.

Länsstyrelsens viktigaste synpunkter är:

- förslaget i relation mellan Klimatklivet och Kraftlyftet,
- förtydligande kring kriterier och bedömning,
- stödberättigande kostnader i relation till lagkrav,
- bedömning av lagkrav eller villkor i tillstånd.

Motivering av förslaget stöd för en mer effektiv energianvändning i företag i förhållande till Klimatklivet

Länsstyrelsen delar Energimyndighetens bedömning att Kraftlyftet är ett bra komplement till andra styrmedel (främst Klimatklivet och Industriklivet). Ett investeringsstöd till energieffektivisering behövs eftersom nuvarande stöd inom Klimatklivet, som i alla fall kan sökas även till energieffektiviseringsåtgärder, baseras på klimatnytta (minskade koldioxidutsläpp). Det gör att åtgärder som innebär energieffektivisering och som leder till minskning av elanvändning sällan får stöd eftersom el i de emissionsvärdestabeller som Naturvårdsverket använder redan har relativt låg klimatpåverkan. Dessa ansökningar kvalar ofta inte in att få stöd i konkurrens med andra investeringar i Klimatklivet som genererar hög klimatnytta (exempelvis energikonverteringar med bränslebyten för uppvärmning, från fossil användning till fossilfri användning).

Många företag känner redan till det bakomliggande kravet på klimatnytta i Klimatklivet och satsar därför inte ens på att söka stöd, vilket gör att potentialen inte realiserar.

Ett investeringsstöd till effektivare energianvändning i företag med energianvändning över 2,8 GWh kan vara ett värdefullt komplement

och kommer att vara en välkommen del i arbetet med den gröna omställningen.

Stödet ska minska aktörernas risk vid projektering och investering

Stödet föreslås bestå av två delar, Projekteringsstöd och Investeringsstöd. Eftersom det är två skilda typer av åtgärder behövs också tydlighet i hur kriterierna skiljer sig åt mellan dessa två.

Länsstyrelsen önskar förtydligande av kriterier och bedömning för vilka åtgärder som stöd kan ges för. Det kan handla om att förtydliga vid utlysningar vad energieffektiviseringsnyttan (procentuellt eller i termer av energi) förväntas bli i relation med investeringskostnaden, liksom Klimatklivets koldioxidminskning per investerad krona.

Behov av förtydligande gällande företag som omfattas av förordningen (§ 6)

Enligt förslaget bör stödet riktas till målgrupper (företag som har en hög energianvändning, över 2,8 GWh årligen) och åtgärder där potentialen för att bidra till en effektiv användning och nätavlastning bedöms vara störst. Dessa företag har genom aktuell energikartläggning och genomförande av åtgärder god kunskap om betydande energianvändare i verksamheten och var det finns potential att genomföra fler åtgärder. Den 10 oktober 2023 trädde EU:s reviderade direktiv om energieffektivitet (EED) i kraft. Energitkartläggning och energiledningssystem behandlas i artikel 11 i direktivet. Datum för när energikartläggning och energiledningssystem ska vara införda enligt den svenska lagstiftningen är ännu inte fastställt.

Enligt direktivet så anges att:

Har företaget en årlig energianvändning i Sverige mellan 2,8 GWh och 23,6 GWh behöver en energikartläggning genomföras med certifierade energikartläggare eller med energiledningssystem, alternativt miljöledningssystem med ett tillägg för energikartläggning

Det huvudsakliga syftet med energikartläggning är identifiering och genomförande av relevanta åtgärder.

Det behövs ett förtydligande kring förutsättningarna för hur företag med en årlig energianvändning över 2,8 GWh kan komma i fråga för föreslaget stöd i förhållande till:

6 § Stöd får inte ges för kostnader som avser åtgärder som måste genomföras för att uppfylla en skyldighet enligt lag, annan författning eller villkor i ett tillstånd.

Eftersom förslaget öppnar upp för både *miljöstudier/projekteringar* och *investeringar* så behöver det tydliggöras en gränsdragning om vad som skiljer en miljöstudie/projektering (frivilligt och stödberättigat enligt förslaget) jämfört med lagkrav om energikartläggning alternativt energiledningssystem med identifierade åtgärder och plan för genomförande.

Avseende bedömning av lagkrav eller villkor i tillstånd (§ 6)

Enligt hemställan föreslås Energimyndigheten få i uppdrag att hantera stödet. I förslaget anges att stöd inte får ges till kostnader som avser åtgärder som måste genomföras för att uppfylla en skyldighet enligt lag, annan författning eller villkor i tillstånd (§ 6). Länsstyrelsen i Jönköpings län anser att den aktuella tillsynsmyndigheten behöver vara Energimyndigheten behjälplig i frågor som rör villkor i tillstånd för tillståndspliktig verksamhet eller försiktighetsmått för anmälningspliktig verksamhet som ställer krav på åtgärder.

Här finns erfarenhet från länsstyrelsernas och Naturvårdsverkets gemensamma hantering av Klimatklivet, där en liknande skrivelse finns i § 6 i klimatklivsförordningen (2025:517). Där är rutinen att länsstyrelsen gör bedömningen om investeringen omfattas av lagkrav eller villkor i tillstånd och lämnar ett yttrande till Naturvårdsverket med en sådan bedömning. Länsstyrelsen har kunskap om detta då länsstyrelsen själva har utfärdat tillståndet och utövar tillsyn vid verksamheten, eller genom att länsstyrelsen tillfrågar tillsynsmyndigheten (kommunens miljöförvaltning eller motsvarande).

Även genom hanteringen av Energimyndighetens stöd Regionala elektrifieringspiloter finns erfarenhet av hur Energimyndigheten och länsstyrelserna samverkar för att länsstyrelsen ska bistå med vissa uppgifter (bedömning av plats) för att Energimyndigheten ska kunna

fatta beslut om stöd. Detta genom rutiner om hur information delas mellan Energimyndigheten och länsstyrelserna samt mallar för länsstyrelsens bedömning.

De som medverkat i beslutet

Beslut i detta yttrande har fattats av landshövding Brittis Benzler med klimat- och energistrateg Annika Pers Gustafsson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd John Löwenadler Davidsson, avdelningschef Emma Willaredt och klimat- och energiutvecklare Jesper Agrelius medverkat.